

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

26. november 2013*

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Keelatud kokkulepped — Tööstuslike kilekottide turg — Tütarettevõtja toimepandud rikkumise emaettevõtjale süükspandavus — Emaettevõtja solidaarvastutus tütarettevõtjale määratud trahvi maksmise eest — Üldkohtu menetluse liiga pikk kestus — Tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte

Kohtuasjas C-50/12 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 26. jaanuaril 2012 esitatud apellatsioonkaebus,

Kendrion NV, asukoht Zeist (Madalmaad), esindajad: *advocaat* P. Glazener ja *advocaat* T. Ottervanger,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: F. Castillo de la Torre ja S. Noë, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, M. Safjan, kohtunikud J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, D. Šváby ja M. Berger (ettekandja),

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. veebruari 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 30. mai 2013. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

- 1 Kendrion NV (edaspidi „Kendrion” või „apellant”) palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu 16. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-54/06: Kendrion vs. komisjon (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Üldkohus jättis rahuldamata tema hagi, milles ta palus osaliselt tühistada komisjoni 30. novembri 2005. aasta otsus K (2005) 4634 (lõplik), mis käsitleb [EÜ] artikli 81 alusel algatatud menetlust (Juhtum COMP/F/38.354 – Tööstuslikud kotid) (edaspidi „vaidlusalune otsus”) ning tühistada talle otsusega määratud trahvisumma või teise võimalusena seda vähendada.

Õiguslik raamistik

- 2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites [81] ja [82] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205), millega asendati nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrus nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3), artikli 23 lõiked 2 ja 3, millega asendati määruse nr 17 artikli 15 lõige 2, näevad ette:

„2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

- a) rikuvad [EÜ] artiklit [81] või [82] [...]

[...]

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

[...]

3. Trahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust.”

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

- 3 Kendrion on Madalmaade õiguse alusel asutatud aktsiaselts.
- 4 8. juunil 1995 võttis Kredest Beheer BV, kes on Combattant Holding BV 100% osalusega tütarettevõtja, kes omakorda oli Kendrioni 100% osalusega tütarettevõtja, DSM NV-lt üle kontserni Fardem kogu vara ja tegevuse Edamis (Madalmaad) ja Beerses (Belgia).
- 5 1995. aasta novembris müüs apellant kontserni Fardem tegevuse Belgias. 1995. aasta detsembris muudeti tütarettevõtja Kredest Beheer BV ärinimi Fardem Holding BV-ks. Viimane ühines õiguslikult äriühingutega Fardem Packaging BV ja CAT International BV 2001. aasta septembris. Ärinimi Fardem Holding muudeti sel puhul Fardem Packaging BV-ks (edaspidi „Fardem Packaging”).
- 6 British Polythene Industries plc teavitas 2001. aasta novembris komisjoni keelatud kokkuleppest tööstuslike kottide sektoris.
- 7 Pärast kontrollimisi 2002. aasta juunis ja pärast Fardem Packagingile 2002. ja 2003. aastal teabenõuete saatmist algatas komisjon 29. aprillil 2004 haldusmenetluse ning võttis vastu vastuväiteteatise mitme äriühingu suhtes, sh Fardem Packaging ja Kendrion.
- 8 Vahepeal, 2003. aasta septembris müüs Kendrion Fardem Packagingi viimase juhtidele.

- 9 Komisjon võttis 30. novembril 2005 vastu vaidlusaluse otsuse, mille artikli 1 lõike 1 punktis d on sätestatud, et Fardem Packing ja Kendrion on rikkunud EÜ artiklit 81, kuna esimene osales 6. jaanuarist 1982 kuni 26. juunini 2002 ning teine 8. juunist 1995 kuni 26. juunini 2002 tööstuslike kilekottide sektoris Belgias, Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Luksemburgis ja Madalmaades kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis seisnes hindade kindlaksmääramises ja ühise hindade arvutamise süsteemi kehtestamises, turgude ja müügikvootide jaotamises, klientide, tehingute ja tellimuste määramises, teatavatele pakkumismenetlustele kooskõlastatud pakkumiste esitamises ja individualiseeritud teabe vahetuses.
- 10 Seetõttu määras komisjon Kendrionile vaidlusaluse otsuse artikli 2 esimese lõigu punktis d 34 miljoni euro suuruse trahvi, täpsustades, et Fardem Packing oli selle trahvi maksmise eest solidaarselt vastutav 2,20 miljoni euro ulatuses.

Vaidlustatud kohtuotsus

- 11 Kendrion esitas vaidlusaluse otsuse peale hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 22. veebruaril 2006. Ta palus Üldkohtul sisuliselt esimese võimalusena tühistada tervikuna või osaliselt see otsus või teise võimalusena tühistada selles otsuses talle määratud trahv või vähendada selle summat.
- 12 Üldkohus eristas Kendrioni esitatud argumentatsioonis kaheksat väidet. Seitse esimest puudutasid EÜ artiklite 81 ja artikli 253, määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 ja mitme õiguse üldpõhimõtete rikkumist, kuna esiteks oli vaidlusaluse otsuse resolutsioon vastuolus selle põhjendustega, teiseks eeldas komisjon vääralt, et Kendrion ja Fardem Packaging moodustasid ühe majandusüksuse, kolmandaks peeti hagejat vääralt vastutavaks Fardem Packagingi toimepandud rikkumise eest, neljandaks määrati vaidlusaluses otsuses hagejale ematettevõtjana suurem trahv kui solidaarselt vastutavaks peetud tütarettvõtjale, viiendaks koheldi hagejat erinevalt teistest tütarettvõtja toime pandud rikkumiste eest solidaarselt vastutavaks peetavatest ematettevõtjatest. Kuuendaks viitas hageja nimetatud sätete rikkumisele, kuna Fardem Packagingi trahvi põhisumma määrati 60 miljonile eurole, ning seitsmendaks, kuna talle määrati 34 miljoni euro suurune trahv. Kaheksanda väite kohaselt on rikutud suuniseid määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171).
- 13 Hageja vastas 12. jaanuari 2011. aasta kirjas küsimusele, mille Üldkohus oli talle esitanud vastavalt kodukorra artiklile 64 ja milles Üldkohus küsis tema seisukohta seoses Euroopa Kohtu 10. septembri 2009. aasta otsuse kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt vs. komisjon (EKL 2009, lk I-8237) mõjuga tema hagi teisele väitele.
- 14 Kendrion väitis 9. märtsil 2011 toimunud kohtuistungil, et Üldkohtu menetlus oli liiga pikk. Üldkohus lükkas selle argumendi tulemusetuna tagasi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 18.
- 15 Pärast kõikide hagi põhjendamiseks esitatud Kendrioni väidete analüüsi jättis Üldkohus hagi tervikuna rahuldamata.

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

- 16 Kendrion palub Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus tervikuna või osaliselt;
 - tühistada teda puudutavas osas vaidlusalune otsus tervikuna või osaliselt;
 - tühistada talle määratud trahv või vähendada selle summat;

- teise võimalusena suunata kohtuasi tagasi Üldkohtusse, ja
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 17 Komisjon palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja
 - mõista kohtukulud välja Kendrionilt.
- 18 Euroopa Kohus palus Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 24 ja kodukorra artikli 61 alusel pooltel, Euroopa Parlamendil, Euroopa Liidu Nõukogul ja liikmesriikidel vastata küsimustele kriteeriumide kohta, mis võimaldavad hinnata Üldkohtus toimunud menetluse kestuse mõistlikkust, ning meetmete kohta, mis võimaldaksid heastada selle menetluse liiga pika kestuse tagajärgi.

Apellatsioonkaebus

Teine väide

Poolte argumendid

- 19 Teises väites, mida kõigepealt tuleb analüüsida osas, mis puudutab küsimust, kas Kendrioni ja tema tütarettevõtjat Fardem Packaging võib pidada üheks majandusüksuseks, heidab apellant Üldkohtule ette õigusnormi rikkumist tõendamiskoormise jaotamisel seoses otsustava mõju avaldamisega Kendrioni poolt oma tütarettevõtjale ning sellega seoses komisjoni ja apellandi enda esitatud tõendite väära ja ebapiisavat hindamist.
- 20 Kendrion väidab, et vaidlusaluses otsuses tugines komisjon apellandi ja tema tütarettevõtja majandusüksuse tõendamiseks mitte ainult eeldusele, et emaettevõtja avaldab otsustavat mõju tütarettevõtjale, kelle kapitalis ta omab 100% osalust, vaid ka täiendavatele tõenditele. Pärast seda, kui Üldkohus oli läbi viinud analüüsi ja märkinud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 33, et „tuleb hinnata, kas komisjon tegi ilmse hindamisvea nii seoses [vaidlusaluses] otsuses mainitud täiendavate asjaolude kui ka otsustava mõju eelduse ümberlükkamiseks hageja esitatud asjaoludega”, rikkus Üldkohus kohtuotsuse punktis 53 õigusnormi, märkides, et ta kavatses üksnes „kaaluda, kas hagejal on õnnestunud need neli täiendavat asjaolu ümber lükata”. Seega eiras ta komisjonil lasuvat tõendamiskoormist.
- 21 Lisaks, Üldkohus jõudis nendele täiendavatele tõenditele antud väära hinnangu tõttu vaidlustatud kohtuotsuse punktis 68 järeltulele, et komisjon võis põhjendatult asuda seisukohale, et apellant ja Fardem Packaging moodustasid ühe majandusüksuse. Igal juhul ei põhjendanud Üldkohus piisavalt oma otsust selles küsimuses.
- 22 Isegi kui eeldada, et kõnealustele täiendavatele tõenditele Üldkohtu antud hinnang on õige, eiras või ei analüüsinud Üldkohus siiski piisavalt argumente, mille Kendrion esitas Fardem Packagingi ärilise sõltumatuse tõendamiseks.
- 23 Komisjon leiab, et apellatsioonkaebuse põhjendamiseks apellandi esitatud teine väide tuleb tagasi lükata.

- 24 Kendrioni Fardem Packagingi toimepandud rikkumise eest vastutavaks tunnistamisel tugines komisjon ainult asjaolule, et viimane oli nende asjaolude asetleidmise ajal apellandi 100% osalusega tütaretevõtja, ning sellises olukorras emaretevõtja tütaretevõtjale otsustava mõju avaldamise eeldusele. Kuigi vaidlusaluses otsuses on mainitud nelja täiendavat tõendit, mis kinnitavad sellise mõju esinemist, ei peetud neid siiski otsustavaks.
- 25 Mis puudutab Üldkohtu hinnangut nende täiendavate asjaolude tõenduslikule väärtusele, mida vaidlusaluses otsuses on mainitud tõenditena, mille Kendrion esitas, et tõendada oma otsustava mõju puudumist tütaretevõtjale, siis komisjon leiab, et Kendrioni argumentatsioon on vastuvõetamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 26 Käesoleva väite hindamiseks tuleb meenutada esimeses kohtuastmes esitatud Kendrioni argumentatsiooni.
- 27 Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktides 31 ja 32, loobus hageja pärast eespool viidatud kohtuotsuse Akzo Nobel jt vs. komisjon tegemist väitest, et ainuüksi see, et emaretevõtjale kuulub tütaretevõtjas 100% osalus, ei ole piisav alus ümberlükatavale eeldusele, mille kohaselt avaldab see emaretevõtja tütaretevõtja tegevusele otsustavat mõju. Viidates Üldkohtu 27. oktoobri 2010. aasta otsuse kohtuasjas T-24/05: Alliance One International jt vs. komisjon (EKL 2010, lk II-5329) punktile 155, väitis hageja siiski, et juhul, kui komisjon kasutab selle eelduse alusena, mille kohaselt avaldab emaretevõtja tütaretevõtjale otsustavat mõju, mitte ainult viimase kapitalis 100% osaluse omamist, vaid ka täiendavaid asjaolusid, siis tuleb kontrollida, kas need asjaolud tõendavad õiguslikult piisavalt, et emaretevõtja avaldab tegelikult sellist mõju tütaretevõtja tegevusele.
- 28 Sellega seoses tuleb märkida, et käesolevas kohtuasjas viitas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 580 sõnaselgelt eeldusele, mille kohaselt avaldab emaretevõtja, kellele kuulub tütaretevõtja kapitalis 100% osalus, viimasele tegelikult otsustavat mõju, enne kui ta selle otsuse põhjenduses 584 märkis, et seda lähenemist analüüsitakse üksikasjalikult juhtumipõhiselt iga asjassepuutuva ettevõtja puhul. Fardem Packagingile pühendatud põhjendustes meenutas komisjon esiteks sama otsuse põhjenduses 590, et Kendrionile kuulus vahepealse äriühingu kaudu 100% osalus Fardem Packagingi kapitalis ja et sellest tõdemusest tulenevalt saatis ta vastuväitetateise Kendrionile. Teiseks mainis ta kõnealuse otsuse põhjendustes 594–597 haldusmenetluse hilisemas staadiumis ilmnunud täiendavaid asjaolusid, mis tema sõnul tõendavad Kendrioni mõju tütaretevõtjale.
- 29 Seda konteksti arvestades tuleb analüüsida vaidlustatud kohtuotsuses järgitud Üldkohtu arutluskäiku. Pärast seda, kui ta oli kohtuotsuse punktides 49–51 meenutanud kohtupraktikat emaretevõtjale 100% ulatuses kuuluvale tütaretevõtjale otsustava mõju avaldamise eelduse kohta, lisas Üldkohus sama kohtuotsuse punktis 52, et selle eelduse ümberlukkamiseks „peab esiteks emaretevõtja esitama komisjonile hindamiseks kõik tõendid majanduslike, õiguslike ja organisatsiooniliste sidemete kohta tema ja ta tütaretevõtja vahel [...] ning teiseks on komisjon omalt poolt tõepoolest kohustatud hindama kõiki tõendeid sidemete kohta, mis võivad kinnitada, et tütaretevõtja tegutses emaretevõtjast sõltumatult ja et need kaks äriühingut ei moodustanud seega majandusüksust”.
- 30 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53 märkis Üldkohus, et käesolevas kohtuasjas ei piirdunud komisjon asjaolu märkimisega, et apellandile kuulus 100% osalus Packagingi kapitalis, vaid viitas ka neljale muule täiendavale asjaolule. Ta järeldas sellest, et tuleb analüüsida, kas apellant oli need neli täiendavat asjaolu edukalt ümber lükanud. Üldkohus tegi seda kõnealuse kohtuotsuse punktides 54–60, enne kui uuris kohtuotsuse punktides 63–67 asjaolusid, mille apellant esitas selleks, et lükata ümber eeldus, mille kohaselt avaldab viimane otsustavat mõju oma tütaretevõtja tegevusele.

- 31 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 68 järeltas Üldkohus, et „hagejal ei õnnestunud ümber lükata enamuse komisjoni esitatud täiendavate tõendite tõenduslikku väärtust ega eeldust, et hageja teostab tegelikult oma tütaretevõtja tegevuse üle kontrolli”.
- 32 Arvestades Üldkohtu niisugust arutluskäiku, ei saa nõustuda apellandi argumentatsiooniga, mille kohaselt rikkus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53 õigusnormi, pannes apellandile kohustuse „lükata ümber” vaidlusaluses otsuses komisjoni mainitud neli asjaolu, samas kui selle institutsiooni ülesanne on tõendada nende asjaolude tõenduslikku väärtust. Nimelt esiteks nähtub kõnealuse kohtuotsuse punktides 54–60, et Üldkohus hindas nende täiendavate asjaolude tõenduslikku väärtust ja järeltas, et apellandil õnnestus ümber lükata vaid ühe täiendava tõendi tõenduslik väärtus. Teiseks järeltas sama kohtuotsuse punktides 63–67, et Kendrionil ei õnnestunud ümber lükata tütaretevõtjale otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldust.
- 33 Käesolev kohtuasi erineb seega liidetud kohtuasjadest C-628/10 P ja C-14/11 P: Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, milles tehti otsus 19. juulil 2012. Selles küsimuses piisab nimelt selle märkimisest, et esimese astme kohtuotsuses tuvastas Üldkohus, et ükski vaidlusaluses otsuses esitatud täiendav tõend ei kinnita eeldust, et emaettevõtja avaldab oma tütaretevõtjale tegelikult otsustavat mõju (eespool viidatud Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 54).
- 34 Seega leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 68 õigusnormi rikkumata, et arvestades esiteks eeldust, mille kohaselt avaldab emaettevõtja, kellel on tütaretevõtja kapitalis 100% osalus, viimasele otsustavalt mõju, ning teiseks kolme täiendavat tõendit, mis kinnitavad niisugust otsustavat mõju, „[võis] komisjon [...] põhjendatult asuda seisukohale, et hageja ja Fardem Packaging moodustasid ühe majandusüksuse, ning järelikult, et vastutuse Fardem Packagingi konkurentsivastase tegevuse eest võis omistada hagejale”.
- 35 Kuivõrd Kendrion väidab, et vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus on analüüsitud tõenditele Üldkohtu antud hinnangu osas ebapiisav, siis tuleb märkida, et selle argumendi eesmärk on tegelikkuses seada niisugune hinnang kahtluse alla. Selles ulatuses ja osas, milles Kendrion väidab veel, et Üldkohus andis neile asjaoludele vale hinnangu, piisab meenutusest, et tõendite hindamine kuulub Üldkohtu pädevusse ning Euroopa Kohtus seda apellatsioonimenetluses ei kontrolli.
- 36 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et apellatsioonkaebuse põhjendamiseks Kendrioni esitatud teine väide tuleb tagasi lükata.

Esimene väide

Poolte argumendid

- 37 Esimeses väites heidab Kendrion Üldkohtule ette seda, et viimane on rikkunud õigusnormi ja põhjendanud vaidlustatud kohtuotsust vastuoluliselt ja ebapiisavalt, kuna ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 22–30, et komisjon esitas õiguslikult piisavalt põhjused, millest tulenevalt määras ta hagejale suurema trahvi kui tütaretevõtjale Fardem Packaging.
- 38 Pärast seda, kui Üldkohus oli vaidlustatud kohtuotsuse punktis 22 meenutanud, et „akti resolutsioon on lahutamatu selle põhjendustest, nii et seda tuleb vajaduse korral tõlgendada selle vastuvõtmise aluseks olnud põhjusi arvesse võttes”, järeltas ta selle kohtuotsuse punktis 29, et „vaatamata ebamäärasele sõnastusele on [vaidlusaluse] otsuse artikli 2 [esimese lõigu] punkti d ulatust ja sisu seega võimalik täielikult mõista, lugedes [selle otsuse] põhjendusi”.

39 Kendrion, kes leiab, et vaidlusaluse otsuse resolutsioon ei ole kooskõlas otsuse põhjendustega, heidab Üldkohtule ette, et viimane ei kohaldanud õigesti vaidlustatud kohtuotsuse punktis 22 meenutatud põhimõtet. Kohtuotsuse punktides 24 ja 25 eiras Üldkohus seda, et sama otsuse põhjenduste kohaselt luges komisjon Kendrioni emaettevõtjate hulka, kes olid solidaarselt vastutavad tütarettvõtjate toimepandud rikkumiste eest, ning teda võidi seega pidada solidaarselt vastutavaks Fardem Packingile määratava trahvi maksmise eest. Kõnealuse otsuse resolutsioonis pööras komisjon siiski rollid ringi, määrates trahvi Kendrionile ja pidades Fardem Packingit osaliselt trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks. Lisaks sellele, et selle otsuse resolutsioon on sõnastatud „mitmeti mõistetavalt”, nagu tuvastas Üldkohus, on see vastuolus otsuse põhjendustega.

40 Komisjon väidab, et emaettevõtjad ja tütarettvõtjad on konkurentsieeskirjade rikkumise eest võrdselt vastutavad. Emaettevõtjate solidaarvastutuse ja tütarettvõtjate oma vastutuse vahel ei ole mingit vahet, kõiki neid peetakse solidaarselt vastutavaks, kuna nad kuuluvad konkurentsieeskirju rikkunud majandusüksusesse.

Euroopa Kohtu hinnang

41 Olgu meenutatud, et ELTL artiklis 296 nõutud põhjendus peab olema kohandatud asjaomase õigusakti laadiga ja sellest peab selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti autoriks oleva institutsiooni arutluskäik selliselt, et huvitatud isikuil oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjused ja et pädeval kohtul oleks võimalik teostada kontrolli (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 72).

42 Üksikotsuste puhul nähtub seega Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et üksikotsuse põhjendamise kohustuse eesmärk on võimaldada kohtul teostada kontrolli ja anda huvitatud isikule piisavalt teavet mõistmaks, kas otsus sisaldab võimalikku rikkumist, mis võimaldab vaidlustada otsuse kehtivuse (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 73).

43 Mis puudutab vaidlusaluse otsuse põhjendatuse piisavust seoses põhjustega, millest tulenevalt ta määras otsuse artikli 2 esimese lõigu punktis d Kendrionile emaettevõtjana trahvi, millest osa maksmise eest peetakse Fardem Packagingi tütarettvõtjana solidaarselt vastutavaks, siis tuleb lähtuda eeldusest, et nagu nähtub käesoleva apellatsioonkaebuse teisele väitele antud hinnangust, võis komisjon põhjendatult leida, et Kendrion ja Fardem Packaging moodustasid ühe majandusüksuse, ning järelikult, et vastutus viimase äriühingu konkurentsivastase tegevuse eest võidi omistada apellandile (vt käesoleva kohtuotsuse punkt 34).

44 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 25 tõdes Üldkohus, et „[vaidlusalune] otsus sisaldab arvukalt selgitusi põhjuste kohta, mille tulemusel asus komisjon seisukohale, et emaettevõtjaid ja nende tütarettvõtjaid tuli rikkumise eest solidaarselt vastutavaks pidada”, märkides, et need põhjused on ära toodud üldsõnaliselt selle otsuse põhjendustes 577–583 ning täpsemalt otsuse põhjendustes 587–599. Sama kohtuotsuse punktis 26 nentis Üldkohus, et „[n]endest selgitustest nähtub, et komisjon määras hagejale trahvi põhjusel, et see moodustas Fardem Packagingiga 1995. aastast 2003. aastani ühe majandusüksuse”, ning sellest tuleneb, et kuna viimase konkurentsivastase tegevuse saab süüks panna hagejale, sest mõlemad kuulusid samasse majandusüksusesse, loeti vastutuse omistamise tulemusena, et hageja pani rikkumise ise toime”.

45 Olgu lisatud, et komisjoni sellekohases põhjenduses oli vaidlusaluse otsuse põhjendustes 578–580 esitatud arvukaid viiteid nii Üldkohtu kui ka Euroopa Kohtu asjakohasele kohtupraktikale.

46 Neid asjaolusid arvestades leidis Üldkohus põhjendatult, et vaidlusaluse otsuse põhjendus oli piisav, et võimaldada hagejal mõista tema vastutuse tuvastamise alust.

- 47 Kuna Kendrioni vastutus rajaneb, nagu nähtub Üldkohtu kaalutlustest, tütaretevõtjaga moodustava majandusüksuse isikliku vastutuse põhimõttel (vt selle kohta eelkõige 11. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-440/11 P: komisjon *vs.* Stichting Administratiekantoor Portielje, punktid 37–39 ja seal viidatud kohtupraktika), ei saa apellant väita, et vaidlusaluse otsuse artikli 2 esimese lõigu punkt d, milles määratakse talle isiklikult trahv, on vastuolus selle otsuse põhjendustega.
- 48 Kuivõrd vaidlusaluse otsuse nimetatud sättes nähakse ette tütaretevõtja Fardem Packingi solidaarvastutus Kendrionile emaretevõtjana määratud trahvi ühe osa eest, tuleb tõdeda, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 29, et kuigi selle sätte sõnastus on mitmetimõistetav, on selle ulatus ja sisu otsuse põhjenduste ja eeskätt – nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 28 – põhjenduste 814 ja 815 lugemisel täiesti mõistetav. Nimelt nähtub nendest põhjendustest, et Fardem Packagingile tunduvalt väiksema trahvi määramine emaretevõtjale määratud tuleneb määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 ette nähtud 10% ülempiiri kohaldamisest.
- 49 Kuivõrd Kendrion väidab, et talle ei tohtinud määrata Fardem Packagingile määratud trahvist suuremat trahvi, siis see argument kattub apellatsioonkaebuse kolmanda väite esimese osa moodustava argumentiga, millega koos seda analüüsitakse.
- 50 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud esimene väide tuleb tagasi lükata.

Kolmas väide

- 51 Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks Kendrioni esitatud kolmas väide koosneb kolmest eri osast, mida tuleb üksteise järel analüüsida.

Kolmanda väite esimene osa

– Poolte argumentid

- 52 Kendrion heidab Üldkohtule ette seda, et ta rikkus solidaarvastutuse mõistet.
- 53 Kendrion väidab 20. jaanuari 2011. aasta otsuse kohtuasjas C-90/09 P: General Química jt *vs.* komisjon (EKL 2011, lk I-1) punktidele 40 ja 89 viidates, et see kohtuotsus näeb ette õigusliku regulatsiooni, mille kohaselt võib komisjon pidada emaretevõtjat tütaretevõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks eelduse alusel, mille kohaselt avaldab emaretevõtja, kellel kuulub 100% osalus tütaretevõtja kapitalis, viimasele tegelikult otsustavat mõju. Mõiste „solidaarne vastutus”, mille põhjuseks on vajadus tagada trahvi tõhus sissenõudmine, tähendab seega, et emaretevõtjat saab pidada vastutavaks vaid tütaretevõtjale määratud trahvi eest.
- 54 Komisjon vaidleb sellele argumentatsioonile vastu samadel põhjustel, mis on esitatud vastuseks esimesele väitele.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 55 Kõigepealt tuleb märkida, et nii Kendrioni vastutus emaretevõtjana kui ka Fardem Packagingi vastutus endise tütaretevõtjana tuleneb asjaolust, et need mõlemad äriühingud moodustasid majandusüksuse, mis rikkus EÜ artiklit 81. Nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 26, loetakse seetõttu, et hageja on liidu konkurentsieeskirjade rikkumise ise toime pannud.

- 56 Sellest järeldub, et trahvi maksmissesse puutuv osas ei saa solidaarsusseos niisuguse majandusüksuse moodustava kahe äriühingu vahel tähendada vaid teatud käenduse vormi, mille emaettevõtja annab, et tagada tütarettevõtjale määratud trahvi maksmine.
- 57 Käesolevas asjas, nagu tuvastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 87, ei vasta summa, mida komisjon pidas sobivaks Fardem Packingi karistamiseks üle 20 aasta kestnud keelatud kokkuleppes osalemise eest, vaidlusaluse otsuse resolutsioonis mainitud 2,20 miljoni euro suurusele summale, vaid 60 miljoni euro suurusele summale, st summa, mis on suurem 34 miljoni euro suurusest summast, mis määrati Kendrionile ajavahemiku eest, mil viimane ja Fardem Packing moodustasid ühe ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses. Nagu märkis Üldkohus sama kohtuotsuse punktis 89, seda, et komisjon määras vaidlusaluses otsuses apellandile 34 miljoni euro suuruse trahvi ja Fardem Packagingile 2,20 miljoni euro suuruse trahvi, seletab määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 ette nähtud 10% ülempiiri kohaldamine Fardem Packagingi suhtes. Seda konteksti arvestades leidis Üldkohus kõnealuse kohtuotsuse punktides 92 ja 93 õigesti, et olukorras, kus kaks eraldiseisvat juriidilist isikut, näiteks emaettevõtja ja tema tütarettevõtja, ei moodusta konkurentsieeskirjade rikkumise eest trahvi määramise otsuse vastuvõtmise ajal enam ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses, on mõlemal neist õigus sellele, et neile kohaldataks individuaalselt käibe 10% ülempiiri ning et neid asjaolusid arvestades ei saanud Kendrion väita, et talle tuli kohaldada endise tütarettevõtja suhtes kohaldatavat ülempiiri.
- 58 Kendrioni argumentatsioon, mille kohaselt ei saa teda kohustada maksma suuremat trahvi, kui on määratud tütarettevõtjale, on seega alusetu ja tuleb järelikult tagasi lükata.

Kolmanda väite teine osa

– Poolte argumendid

- 59 Kendrion heidab Üldkohtule ette, et viimane jättis tähelepanuta, et komisjon rikkus vaidlusaluses otsuses võrdse kohtlemise põhimõtet.
- 60 Kendrion väidab, et ta on ainus emaettevõtja, kellele määrati tütarettevõtjale määratud trahvist suurem trahv viimase toimepandud rikkumise eest ja milles ta ise emaettevõtjana ei ole osalenud. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 109 põhjendas Üldkohus seda erinevat kohtlemist vääralt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 ette nähtud käibe 10% ülempiiriga. Selle ülempiiri kohaldamine võiks seletada erinevust trahvisumma osas, kuid mitte põhimõttelist erinevust, mille komisjon Kendrioni ja teiste emaettevõtjate vahel mängu tõi.
- 61 Komisjoni arvates leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 109 õigesti, et vaidlusalusest otsusest nähtub, et komisjon kohaldas ühte ja sama meetodit, et määrata kindlaks kõikidele selle otsuse adressaatidele kohaldatavad trahvisummad. See, et kahel juhul viis see meetod emaettevõtjale suurema trahvi määramiseni, kui tütarettevõtjale määratud trahvist, on vaid valitud arvutusmeetodi järjepideva kohaldamise tulemus.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 62 Võrdse kohtlemise üldpõhimõtte kui liidu üldpõhimõtte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline käsitlemine on objektiivselt põhjendatud (vt eelkõige 16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-127/07: Arcelor Atlantique et Lorraine jt, EKL 2008, lk I-9895, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 63 Täpsemalt ei saa trahvisumma kindlaksmääramise küsimuses erinevate arvutusmeetodite kasutamine põhjustada EÜ artikli 81 lõikega 1 vastuolus olevas kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses osalenud ettevõtjate vahelist diskrimineerimist (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Käesolevas asjas ei vaidlusta apellant vaidlustatud kohtuotsuse punktis 109 Üldkohtu tehtud järeldust, mille kohaselt „[vaidlusalusest] otsusest selgub, et komisjon kohaldas trahvisumma kindlaksmääramisel üht ja sama meetodit kõigi [vaidlusaluse] otsuse adressaatide, sealhulgas hageja suhtes, kes emaettevõtjatena loeti vastutavaks kartellis osalenud tütarettvõtjate eest”. Seevastu ta leiab, et teda on diskrimineeritud, kuna kõikide kõnealuse otsuse adressaatideks olevate emaettevõtjate hulgas on ta ainus, kellele määrati tütarettvõtjale määratust suurem trahv, kuigi ta ei osalenud viimase toimepandud rikkumises.
- 65 Võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine erineva kohtlemise tõttu eeldab siiski, et kõnealused olukorrad sarnanevad kõigi neid iseloomustavate asjaolude poolest (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Arcelor Atlantique et Lorraine jt, punkt 25).
- 66 Ent nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 104, oli Kendrioni olukord võrreldes teiste emaettevõtjatega eriline, sest ta ei moodustanud oma tütarettvõtjaga enam majandusüksust majandusaastal, mis tuleb aluseks võtta määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 kohaselt ettevõtja kogukäibe 10% piiri arvutamisel, kuna ta müüs oma tütarettvõtja 2003. aasta septembris.
- 67 Sellest eripärast tulenevalt arvutas komisjon nimetatud ülempiiri eraldi mõlema kõnealuse äriühingu käibe alusel, nagu see saadi vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisele eelneval majandusaastal.
- 68 Kuna apellandi viidatud erinev kohtlemine on seletatav teda iseloomustava asjaoluga, ei saa ta seega tulemuslikult väita, et võrdse kohtlemise põhimõtet on tema kahjuks rikutud.

Kolmanda väite kolmas osa

- 69 Kendrion väidab, et Üldkohtu arutluskäik on vastuoluline ja lünklik. Pärast seda, kui Üldkohus oli vaidlustatud kohtuotsuse punktis 51 leidnud, et kui on kindlaks tehtud, et emaettevõtja ja tütarettvõtja moodustavad ühe majandusüksuse, on komisjonil õigus omistada vastutus rikkumise eest emaettevõtjale, tütarettvõtjale või emaettevõtjale solidaarselt tütarettvõtjaga, möönis Üldkohus seejärel valesti, et käesolevas asjas võis komisjon kasutada neljandat viisi, pidades tütarettvõtjat solidaarselt vastutavaks emaettevõtjale määratud trahvi ühe osa maksmise eest.
- 70 Sellega seoses piisab, kui meenutada, et Kendrioni argumentatsioonis ei ole arvesse võetud seda, et ta ise ja tema tütarettvõtja moodustasid EÜ artiklit 81 rikkunud ettevõtja. Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 55, nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 87–89 ühetimõistetavalt, et vaidlusaluse otsuse artikli 2 esimese lõigu punktis d Fardem Packingile määratud trahv on tingitud tema enda vastutusest rikkumises.
- 71 Kuna ühegi kolmanda väite kolme osaga ei saa nõustuda, tuleb see väide tervikuna tagasi lükata.

Neljas väide

Poolte argumendid

- 72 Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks Kendrioni esitatud neljas väide puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkti 18, milles Üldkohus lükkas tulemusetuna tagasi hageja sõnul Üldkohtu menetluse liigse kestuse argumendi. Üldkohus leidis selles küsimuses, et tema teostatav kohtulik kontroll puudutab vaid vaidlusalust otsust ja et „[s]elle õiguspärasust tuleb hinnata, võttes arvesse otsuse tegemise kuupäeval komisjoni käsutuses olnud fakte ja asjaolusid”.
- 73 Apellant järeldeb sellest, et Üldkohus on seisukohal, et ta ei ole pädev otsustama tema menetluses toimunud menetlusnormi rikkumiste üle ega neid heastama. Apellant vaidlustab selle analüüsi ja väidab, et juhul kui rikutakse õiguse üldpõhimõtteid, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta”) ja Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhiõiguste kaitse konventsioonis ning mille hulka kuulub mõistliku aja põhimõte, on Üldkohus lausa kohustatud sekkuma. Keeldudes ette hindamast oma tegevust talle lahendamiseks esitatud konkreetset juhtumil, rikkus Üldkohus seega liidu õigust ja see rikkumine õigustab vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist.
- 74 Teise võimalusena palub Kendrion talle määratud trahv tühistada või seda vähendada. Sellega seoses väidab ta, et isegi kui eeldada, et Üldkohus ei ole ise pädev vähendama tema menetluse liiga pika kestuse tõttu komisjoni otsuses määratud trahvi, ei takista igal juhul miski Euroopa Kohtul otsustada õigussubjektide õiguskindluse seisukohalt olulise küsimuse üle ja teha sellest vajalikud järeldused.
- 75 Euroopa Kohtu praktikas välja toodud hindamiskriteeriumidele viidates rõhutab Kendrion esimese astme menetluse kestust, mis on tema hinnangul 6 aastat ja 9 kuud. Ta märgib, et kohtuasja tulemus oli tema jaoks oluline, kuna trahvisumma oli kordades suurem tema netokasumist ning võrdne poolega tema omavahenditest. Lisaks kahjustab see trahv tema mainet ning muudab väga keeruliseks tema investeerimis- ja laienemisvõimalused. Neid asjaolusid arvestades leiab apellant, et põhjendatud oleks talle määratud trahvi 5% vähendamine.
- 76 Esimese võimalusena vaidleb komisjon vastu väitele, mille kohaselt on Üldkohus rikkunud õigusnormi, keeldudes analüüsima omaenda tegevust, kuna esiteks ei saa vastavalt Euroopa Kohtu praktikale Üldkohtu menetluse kestus viia vaidlusaluse otsuse tühistamiseni ning teiseks oleks kohatu kohustada Üldkohut tühistamishagi raames kontrollima, kas ta pakkus vaidluse osapooltele tõhusat kohtulikku kaitset, kuna sel juhul mõistaks Üldkohus enda üle kohut. Teise võimalusena on komisjonil kahtlusi seoses sellega, kas Üldkohus on käesolevas asjas rikkunud lahendi tegemise mõistliku aja põhimõtet.

Euroopa Kohtu hinnang

- 77 Kõigepealt tuleb meenutada, et harta artikli 47 teises lõigus on sätestatud, et „[i]gaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus”. Seetõttu on Euroopa Kohus mitmel korral leidnud, et see artikkel on seotud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega (vt eelkõige 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-385/07 P: Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland vs. komisjon, EKL 2009, lk I-6155, punkt 179 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 78 Niisugune õigus, mille olemasolu on kinnitatud enne harta jõustumist liidu õiguse üldpõhimõttena, on kohaldatav komisjoni otsuse peale esitatud hagi raames (vt eelkõige kohtuotsus Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon, punkt 178 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 79 Käesolevas asjas lükkas Üldkohus ilma analüüsivõimega tulemusetuna tagasi lahendi tegemise mõistliku aja põhimõtte rikkumise väite, mille Kendrion esitas kohtuistungil, kuna tema teostatav kohtulik kontroll puudutas vaid vaidlusaluse otsuse õiguspärasust.

- 80 Kõnealuse tagasilükkamise põhjendatuse hindamiseks tuleb täpsustada õiguskaitsevahendid, mis on asjassepuutuval poolel nimetatud põhimõtte rikkumise korral.
- 81 Sissejuhatuseks olgu meenutatud, et Euroopa Inimõiguste Kohus on seisukohal, et lahendi tegemise mõistliku aja ületamine kui põhiõiguse rikkumises seisnev menetlusnormi rikkumine peab asjassepuutuvale isikule andma tõhusa õiguskaitsevahendi, mis tagab talle sobiva hüvituse (vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 26. oktoobri 2000. aasta kohtuotsus *Kudla vs. Poola*, *Recueil des arrêts et décisions* 2000 XI, § 156 ja 157).
- 82 Kuivõrd apellant palub vaidlustatud kohtuotsus tühistada ja teise võimalusena vähendada talle määratud trahvi summat, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohus on juba leidnud, et juhul, kui puuduvad tõendid selle kohta, et Üldkohtu menetluse liiga pikk kestus on mõjutanud vaidluse tulemust, ei too lahendi tegemise mõistliku aja järgimata jätmine endaga kaasa vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon*, punktid 190 ja 196 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 83 Selle kohtupraktika aluseks on kaalutlus, mille kohaselt juhul, kui lahendi tegemise mõistliku aja järgimata jätmine ei mõjutanud vaidluse tulemust, ei heastaks vaidlustatud kohtuotsuse tühistamine Üldkohtu poolt toime pandud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte rikkumist (eespool viidatud kohtuotsus *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon*, punkt 193).
- 84 Käesolevas asjas ei esitanud apellant Euroopa Kohtule ühtegi tõendit, millest võiks nähtuda, et lahendi tegemise mõistliku aja järgimata jätmine Üldkohtu poolt võis mõjutada talle lahendada antud vaidluse tulemust.
- 85 Sellest järeldub, et apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud neljas väide ei saa kaasa tuua vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist tervikuna.
- 86 Kuivõrd apellant heidab Üldkohtule ette, et viimane ei ole teinud vajalikke järeldusi lahendi tegemise aja järgimata jätmisest, siis tuleb märkida, et apellant ei väida, et ta esitas Üldkohtule mis tahes tõendi, mis võiks näidata, et see menetlusnormi rikkumine võis mõjutada Üldkohtule lahendamiseks esitatud vaidluse tulemust ja seega põhjendada vaidlusaluse otsuse tühistamist.
- 87 Lisaks tuleb meenutada, et arvestades vajadust tagada liidu konkurentsioiguse järgimine, ei saa Euroopa Kohus võimaldada üksnes põhjusel, et ei järgitud lahendi tegemise mõistlikku aega, apellandil seada kahtluse alla trahvi põhjendatust või selle suurust, samal ajal kui kõik väited, mis ta esitas Üldkohtu järeldustele trahvi suuruse ja trahviga karistatud tegevuse kohta, lükati tagasi (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon*, punkt 194).
- 88 Sellest tuleneb, et lahendi tegemise mõistliku aja järgimata jätmine sellise hagi lahendamise raames, mis on esitatud liidu konkurentsieeskirjade rikkumise eest ettevõtjale trahvi määrava komisjoni otsuse peale, ei saa viia selles otsuses määratud trahvi osalise või täieliku tühistamiseni.
- 89 Kuivõrd apellant palus Üldkohtul vähendada talle määratud trahvi nii, et võetaks arvesse selle kohtu menetluse liiga pikast kestusest talle tekkinud kahjulikke tagajärgi, siis tuleb tõdeda, et esiteks erineb sellise nõude ese tühistamismenetluse esemest, mis piirdub vaidlustatud akti õiguspärasuse kontrollimisega, ja teiseks eeldab tühistamismenetluse raames arvesse võetud asjaoludest erinevate asjaolude analüüsimist. Järelikult ei ole Üldkohus rikkunud õigusnormi, leides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 18, et talle esitatud tühistamishagi raames tuleb vaidlusaluse otsuse õiguspärasust hinnata, võttes arvesse otsuse tegemise kuupäeval komisjoni käsutuses olnud fakte ja asjaolusid.
- 90 Neid asjaolusid arvestades lükkas Üldkohus põhjendatult tulemusetuna tagasi Kendrioni väite lahendi tegemise mõistliku aja põhimõtte rikkumise kohta.

- 91 Kuivõrd apellant palub Euroopa Kohtul teise võimalusena vähendada talle määratud trahvi samadel põhjustel, kui need, millele on viidatud Üldkohtus, siis tuleb meenutada, et esiteks Euroopa Kohus rahuldab sarnases olukorras sellise nõude menetlusökoonomia kaalutlustel ning vajaduse tõttu tagada kohene ja tõhus õiguskaitsevahend sellise menetlusnormi rikkumise vastu ning vähendas trahvi summat (17. detsembri 1998. aasta kohtuotsus C-185/95 P: Baustahlgewebe vs. komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 48).
- 92 Teiseks leidis Euroopa Kohus kohtuasjas, mis puudutas turgu valitseva seisundi kuritarvitamist käsitlevat komisjoni otsust, milles aga trahvi ei määratud, et lahendi tegemise mõistliku aja Üldkohtu poolt järgimata jätmine võib tuua endaga kaasa kahju hüvitamise nõude (eespool viidatud kohtuotsus Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon, punkt 195).
- 93 Käesolev kohtuasi puudutab tõepoolest olukorda, mis on analoogne eespool viidatud kohtuotsuse Baustahlgewebe vs. komisjon aluseks olnud olukorrale. Siiski on ELTL artikli 268 ja artikli 340 teise lõigu alusel liidu vastu esitatud kahju hüvitamise nõue tõhus ja üldkohaldatav õiguskaitsevahend, et tugineda sellisele rikkumisele ja et selle eest karistada, kuna see võib hõlmata kõiki menetluse mõistliku aja ületamise olukordi.
- 94 Euroopa Kohus peab seega otsustama, et kui liidu kohus rikub harta artikli 47 teisest lõigust tulenevat kohustust lahendada talle esitatud asjad mõistliku aja jooksul, siis karistatakse sellist rikkumist Üldkohtule kahju hüvitamise nõude esitamisega, kusjuures selline nõue on tõhus õiguskaitsevahend.
- 95 Sellest tuleneb, et nõuet hüvitada kahju, mis on tekkinud sellest, et Üldkohus ei ole teinud lahendit mõistliku aja jooksul, ei saa esitada otse Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse raames, vaid see tuleb esitada Üldkohtule.
- 96 Mis puudutab kriteeriume, mis võimaldavad hinnata, kas Üldkohus on järginud mõistliku aja põhimõtet, siis tuleb meenutada, et lahendi tegemise mõistlikku aega tuleb hinnata iga kohtuasja asjaolude alusel nagu vaidluse keerukus ja poolte käitumine (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon, punkt 181 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 97 Selles osas on Euroopa Kohus täpsustanud, et asjassepuutuvate kriteeriumide loetelu ei ole ammendav ja tähtaja mõistlikkuse hindamine ei nõua kohtuasja asjaoludest iga asjaolu süstemaatilist uurimist, kui menetluse kestus tundub olevat põhjendatud ka juba ühe asjaoluga. Seega võib kohtuasja keerukus või hagejast tingitud viivitus olla aluseks, et põhjendada aega, mis esmapilgul näib liiga pikk (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon, punkt 182 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 98 Nende kriteeriumide analüüsimisel tuleb võtta arvesse asjaolu, et konkurentsieeskirjade rikkumist puudutavas kohtuasjas kujutavad alustingimusena õiguskindlus, mis peab ettevõtjatele olema garanteeritud, ning eesmärk tagada, et siseturul ei kahjustataks konkurentsi, endast märkimisväärset huvi mitte üksnes hageja enese ja tema konkurentide, vaid ka kolmandate isikute jaoks suure hulga asjassepuutuvate isikute ja kõnealuse rahalise huvi tõttu (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vs. komisjon, punkt 186 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 99 Samuti peab Üldkohus hindama viidatud kahju tegelikkusele vastavust ning selle põhjuslikku seost vaidlusaluse kohtumenetluse liiga pika kestusega, analüüsides selleks esitatud tõendeid.
- 100 Selles suhtes tuleb toonitada, et kahju hüvitamise nõude korral, mis rajaneb harta artikli 47 teise lõigu rikkumisel Üldkohtu poolt, kuna ta rikkus lahendi tegemise mõistliku ajaga seotud nõudeid, peab ta vastavalt ELTL artikli 340 teisele lõigule võtma arvesse üldpõhimõtteid, mis on liikmesriikide õiguskordades kohaldatavad sarnastel rikkumistel põhinevate hagide lahendamisel. Selles kontekstis

peab Üldkohus eeskätt uurima, kas peale varalise kahju esinemise on võimalik kindlaks teha mittevaralise kahju esinemine, mida kandis tähtaja ületamisest puudutatud isik ja mis vajaduse korral tuleb nõuetekohaselt hüvitada.

- 101 Seega peab selliste kahju hüvitamise nõuete üle otsustama Üldkohus, kellel on selleks pädevus ELTL artikli 256 lõike 1 alusel, ning ta peab seda tegema erinevas koosseisus, kui see, mis lahendas selle menetluse aluseks olevat vaidlust, mille kestust kritiseeritakse, ja kohaldama käesoleva kohtuotsuse punktides 96–100 määratletud kriteeriume.
- 102 Samas tuleb tõdeda, et Üldkohtu menetluse kestust, mis oli ligikaudu 5 aastat ja 9 kuud, ei saa põhjendada ühegi käesoleva vaidluse aluseks oleva asjaoluga.
- 103 Nimelt ilmneb, et ajavahemik 2007. aasta veebruaris komisjoni vasturepliigiga lõppenud kirjaliku menetluse lõpu ja 2010. aasta detsembris aset leidnud suulise menetluse alguse vahel kestis ligikaudu 3 aastat ja 10 kuud. Selle ajavahemiku pikkus ei ole seletatav kohtuasja asjaoludega, nagu vaidluse keerukus, poolte käitumine või menetluslikud küsimused.
- 104 Mis puutub vaidluse keerukusse, siis nähtub hageja esitatud hagi analüüsist, nagu see on kokkuvõtvalt esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 12, et kuigi esitatud väiteid tuli põhjalikult analüüsida, ei valmistanud need erilisi raskusi. Kuigi on tõsi, et vaidlustatud otsuse peale esitasid Üldkohtule tühistamishagid 15 otsuse adressaati, ei saanud see asjaolu takistada nimetatud kohtul teha toimiku sünteesi ja valmistada suulist menetlust ette 3 aastast ja 10 kuust lühemal ajal.
- 105 Mis puudutab poolte käitumist ja menetluslike küsimusi, siis tuleb märkida, et Üldkohus võttis alles pärast 3 aasta ja 10 kuu möödumist 2010. aasta detsembris menetlust korraldava meetme, paludes Kendrionil vastata kirjalikult ühele küsimusele. Apellant vastas sellele 12. jaanuaril 2011 ettenähtud tähtaja jooksul ning tema käitumine ei mõjutanud seega kuidagi menetluse üldist kestust.
- 106 Eeltoodud asjaolusid arvestades tuleb tõdeda, et Üldkohtu menetlus rikkus harta artikli 47 teist lõiku, kuna see rikkus lahendi tegemise mõistliku ajaga seotud nõudeid, mis kujutab endast isikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selget rikkumist (4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-352/98 P: Bergaderm ja Goupil vs. komisjon, EKL 2000, lk I-5291, punkt 42).
- 107 Käesoleva kohtuotsuse punktides 81–95 esitatud kaalutlustest nähtub siiski, et neljas väide tuleb tagasi lükata.
- 108 Kõigist eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et ühegi apellandi poolt oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud väitega ei saa nõustuda ning seega tuleb apellatsioonkaebus tervikuna tagasi lükata.

Kohtukulud

- 109 Kodukorra artikli 184 lõige 2 näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.
- 110 Vastavalt sama kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna apellant on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni sellekohasele nõudele välja mõista apellandilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulud välja Kendrion NV-lt.

Allkirjad